

© Editura EIKON

București, Str. Smochinului nr. 8, sector 1,
cod poștal 014606, România

Difuzare / distribuție carte: tel/fax: 021 348 14 74
mobil: 0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: tel: 021 348 14 74
mobil: 0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.librariaeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de Consiliul Național
al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (CNCSIS)

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României

ISBN: 978-606-711-950-3

Tehnoredactor: Mihăiță Stroe

Editor: Valentin Ajder

ISTVÁN KIRÁLY V.

FENOMENOLOGIA EXISTENȚIALĂ A SECRETULUI

Încercare de filosofie aplicată

E I K O N

București, 2018

CUPRINS

INTRODUCERE EXCURSIVĂ	7
CAPITOLUL I. SECRETUL CA TEMĂ A UNEI ANALIZE DE FILOSOFIE APLICATĂ	11
Preliminarii	11
1. Schița ideii de „aplicare” a filosofiei și a unei „filosofii aplicate”	12
2. Tematica secretului	30
Excurs: Despre tematizare	31
CAPITOLUL II. ANALIZA CATEGORIALĂ ȘI SECRETUL	45
I. Filosofia aplicată și analiza categorială	45
II. Secretul și structura lui categorială	72
Excurs: Secret – Privat – Public	77
CAPITOLUL III. SECRETUL ȘI SOCIALISMUL	84
Excurs: Fonduri secrete sau fonduri interzise?	99
CAPITOLUL IV. FENOMENOLOGIA EXISTENȚIALĂ A SECRETULUI	124
Tentative de dialog cu Martin Heidegger	124
Fără titlu din seria Of Light, 2015, polaroid	135
Excurs: Nimicul, Secretul și Misterul	171
CAPITOLUL V. „FOSTELE” SECRETE	193
„Fostitate” și trecut	193
Excurs: Despre NICICÂND și NICIODATĂ	
(Adică: Despre NICI-CÂND-NICI)	213
1. Expunerea temporalității „fenomenului culpei” la Heidegger.	213
2. Analiza lui „nicipând” și „nicipodată” (NICI-CÂND-NICI)	216

CAPITOLUL VI. IPOSTAZELE SECRETULUI: COMLOTUL	245
Jurământ și Secret	245
Excurs: Despre jurământ	249
Excurs: Despre mască	266
Appendix: Filosofia aplicată și întrebarea despre existența și posibilitatea filosofilor naționale	276
Ilustrații. Irina Dumitrașcu Măgurean (Prezentare)	291
Resumé	295
Bibliografie	307

INTRODUCERE EXCURSIVĂ

Motto:

„Numai că, potrivit esenței sale, filosofia
niciodată nu ușurează, ci tocmai
îngreunează totdeauna lucrurile.”

Martin Heidegger

Introducerile se scriu, de regulă, la sfârșit. Ele încep deci acolo unde – terminându-se – lucrările își ating sfârșitul. De aceea, introducerile *întrec* de fapt lucrările: altfel ele nu ar fi decât întrerupte la ultimul lor capăt de moment.

Aceasta este cu atât mai adevărat în cazul de față cu cât, din însăși ideea unei filosofii aplicate – pe care ne străduim s-o schițăm și s-o promovăm aici – face parte, în mod organic, descrierea și relatarea *întâlnirii* cu *temele* care le devin asumate. Prin urmare, orice fel de „justificare” și „date” privind povestirea împrejurărilor în care o asemenea lucrare s-a înfiripat și înfăptuit, nu se mai poate referi decât la ceva exterior ei și de aceea de-a dreptul neesențial.

Ceea ce se impune totuși, la acest sfârșit introductiv, este în primul rând o precizare cu privire la subtitlul lucrării: „*Încercare de filosofie aplicată*”. Iar ceea ce trebuie precizat, este tocmai termenul de „*încercare*”. El nu înseamnă aici deloc „eseu”, ci, dimpotrivă, chiar o tentativă de *asumare filosofică* a ceva ce *ne încearcă* în mod istorico-existențial.

Ori, **secretul** este pentru noi, oamenii din destinul recent și chiar „actual” al acestei regiuni, tocmai așa ceva.

Încercând – încercați de el – să ni-l asumăm, noi ne înscriem însă deja pe o anumită cale și pe o anumită traiectorie pe care însăși tematica noastră ne-o determină ca pe o sarcină ce trebuie ridicată cu pregătirea și circumspecția solicitată tocmai de către greutatea și de dificultatea ei.

Numai că, tematica secretului ne prescrie și ne înscrie pe un drum pe care noi ne întâlnim în mod preponderent tocmai cu *ascunderea*, cu *acoperirea* și cu *învăluirea* înfățișate într-un mod *fenomenal*, deci manifest. Adică: cu apariția și cu înfățișarea *refuzului* și a *negativității*!

nu le mai „suportă” ori le acceptă pur și simplu, ci le și *asumă* întocmai.

Deschiderea așteptătoare, liberă, demnă și asumatoare a izbiturilor istoriei articulate ca fiind exact domeniul responsabilităților umane în acest univers: iată sensul și înțelesul filosofiei. Deci un sens care este mult prea apropiat nouă pentru a nu fi tot timpul tentați să-l îndepărțăm de la noi!

Totuși: „...dacă *noi* înșine nu suntem în stare să întreprindem ceva cu filosofia, nu întreprinde oare filosofia însăși ceva *cu noi*, atunci când ne lăsăm atrași în ea? De altfel aceasta este suficient pentru a lămurii și ce anume *nu este* filosofia.”¹

Ori, tocmai în acest sens încercăm să vorbim noi aici de o „filosofie aplicată” ca fiind – acum – *fenomenologia existențială a secretului*.

Cluj, decembrie 2017

¹ Vezi: Heidegger, Martin : *Mi a metafizika?* Budapest. 1993. p 8.

CAPITOLUL I

SECRETUL CA TEMĂ A UNEI ANALIZE DE FILOSOFIE APLICATĂ

Preliminarii

Nicicând și nicăieri în istorie, fenomenul *secretului* nu a dobândit un rol atât de central și esențial în structurarea unei globalități *epocal-concrete*, ca în societățile care s-au autointitulat „socialiste”. De aceea, analiza lui a devenit o sarcină și o sfidare existențială pentru intelect și pentru cultură.

Cum poate fi însă analizat și înțeles un fenomen – cum este secretul – care se caracterizează în principal chiar prin *ascundere, învăluire și închidere*? Această întrebare ne pune desigur pe căile unei *căutări*. Pe parcursul acestei căutări trebuie găsit însă, în primul rând, adevăratul domeniu „spiritual”, căruia întrebarea îi aparține de fapt și care i se potrivește în mod esențial. Ori, aceasta presupune ca pe acest parcurs, întrebarea însăși să fie de-fixată și reformulată pentru a-și găsi atât adevărata ei *articulare*, cât și articularea domeniului teoretico-spiritual, care i se va conforma la modul cel mai esențial.

Tematica secretului nu face însă parte din problematica propriu-zis tradițională a filosofiei! De la început se ridică de aceea întrebarea: în ce mod, filosofia este – sau poate fi făcută – capabilă, la receptarea unei problematice care nu face parte din inventarul ei tematic tradițional? Este limpede că această întrebare – într-un mod sau altul – atinge problema aplicării filosofiei. Rămâne însă neclar, ce anume înseamnă – și aici – „aplicarea” filosofiei, și care anume este semnificația acestei aplicări pentru *filosofia însăși*?

În lucrarea noastră vom încerca de aceea ca, pornind de la o *sfidare*

existențială lansată de către însuși *ineditul existenței noastre istorice*, să analizăm posibilitatea și felul în care, filosofia este – ori devine – capabilă *de asumarea ei tematică expresă*.

Numim acest tip de cercetare: *filosofie aplicată*. Prin și în ea, *însăși filosofarea* se transformă, de fapt, într-o *întâlnire* existențială. Ori, lămurirea cadrelor, a elementelor și a termenilor întâlnirii, aceasta este ținta imediată a acestui capitol, care se va angaja de aceea, în două direcții principale *paralele*. Prima se orientează către analiza ideii de *aplicare* a filosofiei, schițând totodată și idea unei *filosofii aplicate*. Într-un strâns dialog cu aceasta, a doua parte se va înscrie în surprinderea și în articularea primară a confruntării noastre istorico-existențiale – privilegiată – cu fenomenul secretului.

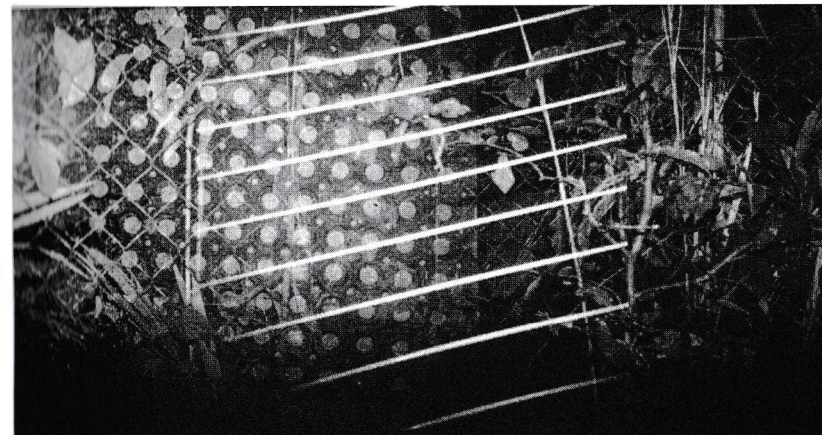
De aceea – dincolo de multiplele aspecte „tehnico-conceptuale” și de „meserie” a profesiei – această investigație se constituie de fapt și într-o *relatare* a unei întâlniri cu o sfidare cu care nu am încetat să ne confruntăm, și care a fost – și este încă – de neocolit.

1. Schița ideii de „aplicare” a filosofiei și a unei „filosofii aplicate”

A.) Fără îndoială, întrebarea: Ce este filosofia? și Care anume este în fond *sensul* filosofării? însoțește filosofia pe parcursul întregii sale istorii. Determinarea propriei sale esențe aparține într-atât esenței filosofiei, încât nimic esențial nu s-a întâmplat în ea, fără ca asupra acestei esențe să nu se fi născut o *nouă* viziune sau vreo *nouă* *articulare* a ei.

De aceea, nu credem că pentru oricine care se apropie de filosofie în mod serios, ar putea fi ocolită întrebarea: Care este în fond *sensul* „preocupării” de filosofie, adică *sensul* filosofării? Întrebarea are – în sine – propria-i greutate, apăsare și seriozitate. Greutatea și apăsarea ei crește însă în raport cu *noi* înșine, care ne confruntăm cu ea *aici și acum*, adică nu numai într-un colț mai retras al Europei Centrale și Răsăritene, dar – pe deasupra – și într-o limbă, sau în limbi, care sunt și ele circumscrise și determinate *regional*, supuse – fatalmente – unei izolări și restricții. Ce se poate spune în fond – în asemenea condiții –

„despre” filosofie; cu ce i se poate interveni și/sau – pe deasupra – ce i se poate „adăuga” de aici filosofiei?

Fără titlu din seria Trip, 2016, archival print

În pofida acestor stări, fapte și condiții, întrebarea trebuie totuși întrebată. Și aceasta nu doar fiindcă ea este oricând actuală, ci fiindcă atinge esența filosofării. Căci aparține esenței filosofării că, autentic, ea niciodată nu se poate transforma într-o meditație exterioară despre „foloasele și păcatele” filosofiei, ci că ea își poate vedea esența doar în și prin propria sa *actualizare*. A „actualiza” înseamnă însă a aduce la act, a aduce la faptă. Aceasta nu înseamnă numai realizarea brută a unei posibilități, ci – poate mai mult – dezvăluirea unei posibilități *ca posibilitate*. De aceea „actualizarea” este raportarea *articulată* la posibilitate ca posibilitate, ca fiind deci capacitate. Adică, de fapt, actualizarea dezvăluie, deschide și – în același timp – realizează posibilități.

Aparține deci esenței filosofiei faptul că ea își dezvăluie, deschide și propriile sale posibilități și că aceasta se constituie într-o modalitate de a sa de a se actualiza în mod explicit.

B.) De mai mulți ani, în *Curricula* multor universități occidentale și autohtone, figurează o „disciplină” numită „filosofie aplicată”. Ea

apare – tot ca „disciplină” – și în programele câtorva universități din Centrul Europei. De mai mulți ani, încercările de a „aplica” filosofia, au dobândit și un for de publicație internațională prin fondarea și editarea revistei *Journal of Applied Philosophy*, cu sediul în Anglia și în Statele Unite.

În ciuda acestui fapt, sensul expresiei de „filosofie aplicată” rămâne extrem de neclar dacă nu chiar suspect. Căci la prima vedere, termenul de „filosofie” ne propulsează în mod automat în regiunile înalte ale teoreticului și de aceea expresia „filosofie aplicată” poate genera impresia aparentă că ea se referă la aplicarea a ceva teoretic, la ceva ce, într-un fel sau altul, *nu* este teoretic, sau este sub-teoretic, ori chiar în afara teoreticului. În cazul acesta însă, s-ar ridica întrebarea: cum anume am putea utiliza sau aplica noi filosofia la ceva la care ea în fond nici nu „ajunge”; cu care ea nici nu are de a face, sau – mai grav – la ceva la care ea nu se potrivește?

Aceste suspiciuni nu sunt eliminate – ci doar evitate – nici de către însuși adepții și practicanții „filosofiei aplicate”. În viziunea lor, „filosofia aplicată” este pe de o parte, o ramură a filosofiei practice și, pe de altă parte, o disciplină filosofică înzestrată cu puternice tendințe – nu atât de autonomizare autentică cât, mai degrabă – de specificare. Astfel, „filosofia aplicată” se leagă în primul rând de tulpinile tematice ale vechii filosofii practice (etic, politic, juridic etc.), însă în așa fel încât – în al doilea rând – ea caută să realizeze și contactul cu evenimentele, cu procesele etc. aflate la *odinea zilei*. Ceea ce specifică deci filosofia aplicată ca „disciplină filosofică”, este faptul că ea ar fi o filosofie practică legată de procesele aflate la ordinea zilei. În felul acesta ea într-adevăr reduce filosofia la domeniul său practic, iar actualizarea filosofiei la varianta sa *jurnalieră*.

Acea revistă de filosofie aplicată, de care am și amintit mai sus – *Journal of Applied Philosophy* – este organul de expresie a *Societății pentru Filosofie Aplicată* (Society for Applied Philosophy). Ea se concentrează – potrivit Programului ei – asupra problemelor aparținând sferei practice pe care le studiază cu mijloacele analitico-critice caracteristice filosofiei, și cu referire directă la chestiunea *valorii*. Aria ei in-

clude astfel: eticul, dreptul, politicul, economicul, medicina, educația, politica științei etc. Ea încurajează totodată și contribuții constructive în aceste domenii, participând la identificarea, justificarea și discutarea valorilor capabile să depășească interesul local.

Dincolo însă de generalitatea topografică a temelor, articolele și studiile ce sunt publicate și în revistă, se leagă de probleme *actuale*, privind chestiuni de etică medicală, ale feminismului, ale toleranței, ale problemelor binelui și a răului, sau de problemele juridice ridicate de actuala publicitate a proceselor etc. Sub acest aspect trebuie subliniat faptul că „filosofia aplicată” – așa cum ea este practică de către adepții ei – se caracterizează printr-un grad *scăzut de teoretizare reflexivă*. Cum spune Jacek Holowka: este imposibil de a elabora o „teorie” a filosofiei aplicate, căci ea nu este o ramură a filosofiei – cum ar fi de exemplu epistemologia sau estetica – ci mai degrabă „un efort al filosofilor de a avea în atenție directă problemele sociale și practice ale zilei.” (s.n.)¹

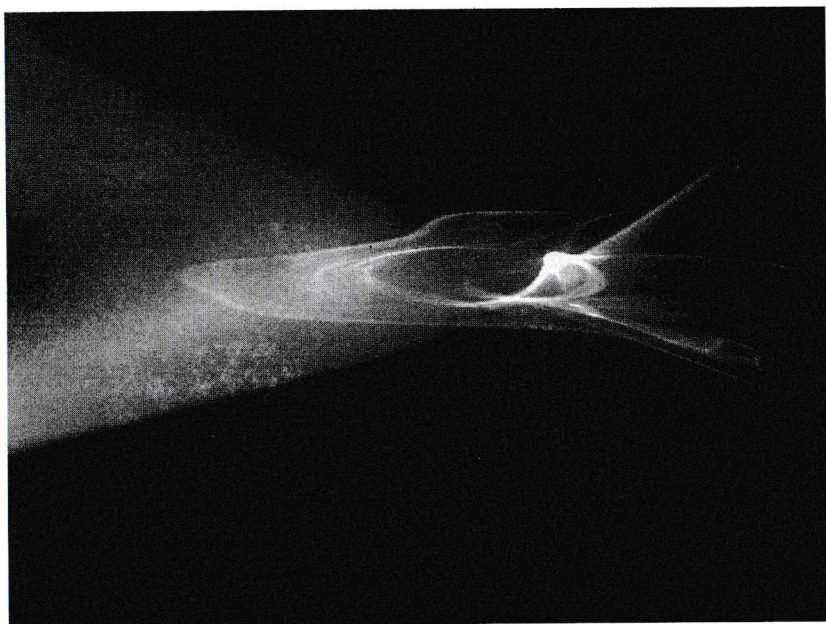
Contactul filosofiei aplicate cu problemele practice ale zilei nu este totuși concepută ca fiind ceva străin filosofiei, ci el reprezintă chiar aducerea filosofării la ultimele sale consecințe, însemnând totodată și „transpunerea ei în practică”. Adică „aplicat” înseamnă aici „practic”, deci și *practicat*. Altfel spus: ceva atitudinal. Chiar pornind de la filosofii antici, filosofia nu se reduce la ceva ce ar viza doar „teoria” și ceea ce Gerald F. Downing numește nimerit „practica retorică”, ci ea are în vedere realitatea „vieții cuprinzătoare”.² Prin felul în care este practică, filosofia înseamnă nu doar comportament, ci și atitudine, adică poziție dobândită, afirmată și asumată. Deci legătura între *askesis* și *praxis*.

Însă chiar din aceste motive, invocate de însuși adepții acestui tip de filosofare aplicată, ideea lor rămâne totuși extrem de neclară și nearticulată. Căci nimeni nu poate face abstracție de faptul, că între timp filosofia, totuși, și-a dezvoltat anumite „ramuri” sau discipline față de care trebuie lămurită problema *organicității* raportului dintre „filoso-

¹ Vezi: Jacek Holowka: *New Directions in Ethics: The Challenge to Applied Ethics*. În: *Journal of Applied Philosophy*, 1988, nr. 1

² Vezi: Gerald F. Downing: *On Applying Applied Philosophy*. În: *Journal of Applied Philosophy*, 1996. Nr. 2

„fie” și „filosofie aplicată”. Altfel esențialitatea acestui raport rămâne numai presupusă, nu și realizată efectiv în filosofia aplicată. Cercetările de filosofie aplicată rămân apoi ancorate problematic în sfera *filosofiei practice*, care deci *limitează* atât fundamentele cât și consecințele *filosofice* – și *pentru filosofie* – ale *cercetărilor ei*. Nu rămâne ea astfel legată în fond de o „ramură” sau de o „disciplină” filosofică – respectiv de filosofia practică – chiar dacă aceasta se extinde și se prelungește până la problematicile aflate „la ordinea zilei”? Mai este ea oare astfel „filosofie aplicată” sau dacă ea nu ar trebui numită mai degrabă „filosofie practică aplicată”?

Fără titlu din seria *Of Light*, 2017, archival print

Toate aceste întrebări și suspiciuni ne conduc la concluzia că, felul în care este concepută aplicarea filosofiei, de către adepții principali ai „filosofiei aplicate”, duce inevitabil nu atât la „prelungirea” și la împlinirea filosofiei, ci mai degrabă la un alt tip de *îngustare disciplinară* a ei.

Și asta în ciuda incontestabilei noblețe și chiar în pofda rezultatelor efective ale cercetărilor lor.

Este limpede că problema „aplicației” transgresează cadrele disciplinare ale lui „applied philosophy”. Ea a și devenit – mai ales prin opera lui Hans-Georg Gadamer – una din țintele cercetărilor *hermeneutice*. În opinia lui, orice proces hermeneutic autentic, conține – împreună cu înțelegerea și cu interpretarea – și un component aplicativ. „... În comprehensiune – spune Gadamer – textul ce este de înțeles este, într-un fel sau altul, de fiecare dată, aplicat asupra situației prezente a interpretatorului.”¹ Pentru Gadamer, aplicația este un element constitutiv al procesului unitar al comprehensiunii și nu o fază sau o etapă a ei. Ea este chemată să îplinească și să îndeplinească aceea sarcină a comprehensiunii de a media între Acum și Atunci, între Eu și Tu etc. „Aplicația nu este aplicarea ulterioară și la cazul concret a ceva general ce înainte fusese înțeles în sine, ci doar aplicarea înseamnă comprehensiunea autentică a acelui general, care se constituie pentru noi prin textul dat.”²

Orice înțelegere și interpretare a unei tradiții reprezintă în fond și o *comprehensiune de sine* a interpretatorului ele fiind în același timp, atât o înțelegere a *textului* cât și a *lucrului* prezentat de text. Prin aplicare deci, procesul hermeneutic devine unul de *concrețiune*, în sensul că în/și prin ea, comprehensiunea se îplinește – precum în ideea *phronesis*-ului aristotelic – ca fiind ceva ce *se întâmplă* cu interpretatorul însuși. Doar prin aceasta, comprehensiunea dobândește caracterul unei veritabile *experiențe hermeneutice*.

Prin urmare, la Gadamer aplicația nu este aplicarea unui general la situații concrete, ci mai degrabă „concreția sensului însuși”.³ Totuși, legând hermeneutica – și întreg procesul comprehensiv – de tradiție, se lasă deschisă – sau poate rămâne chiar închisă – problema modului și a măsurii, în care ea este capabilă să se deschidă către *noutatea no-*

¹ Vezi: Hans-Georg Gadamer: *Igazság és módszer. Egy hermeneutikai filozófia vázlatja*, Budapest. 1984. p.218

² Idem. p.240

³ Idem. p.279

ului. Altfel spus: către probleme care ori *nu* sunt în fond prezente în tradiție, ori au o *cu totul altă configurație* în prezent decât cea pe care au dobândit-o în tradiție.

Aici însă este vorba, probabil, și de o slăbiciune și de o incapacitate mai generală a hermeneuticii, ce o caracterizează cel puțin pe calea pe care ea a parcurs-o pornind de la Gadamer, prin Paul Ricoeur și până la Gianni Vattimo. Într-un alt capitol vom reveni la semnificațiile existențiale ale acestei deveniri spirituale. Aici va fi însă, credem, suficientă doar o trimitere exemplificatoare la Karl Jaspers care, într-o carte întregă – în *Die Atombombe und die Zukunft des Menschen* – argumentează faptul că prin fabricarea bombelor atomice, omenirea s-a așezat de fapt în fața unei probleme care este cu totul inedită. Inedite par și problemele interconexiunii actuale informatizate și multe altele cu care acest nou secol alert și zbuciumat ne confruntă. Se ridică de aceea întrebarea: Care este de fapt puterea comprehensivă a hermeneuticii în raport cu probleme a căror regăsire în trecutul tradiției este în fond irelevantă pentru înțelegerea felului în care umanitatea istorică se întâlnește cu ele în prezent? Căci, chiar dacă admitem teza lui Paul Ricoeur, care – în *Temps et récit* – afirmă că omul nu se află niciodată în situația unei inovații depline, apariția noului nu poate fi totuși contestată în istorie. Ori, chiar noutatea noului, nu poate fi înțeleasă prin reducerea ei doar la un „Wirkung” (acțiune, influențare) sau doar la un „Wirkungsgeschichte” (influențare desfășurată pe parcursul timpului istoriei) al tradiției.

În general se poate spune, că punctul nevralgic al concepției hermeneutice al *aplicării* – care de altfel numai la Gadamer este prezentă ca fiind o temă hermeneutică realmente pregnantă – este chiar raportul său *cu prezentul* ca purtător al noutății noului. Noul nu este desigur „rupt” de tradiție și este la fel de sigur și faptul că: „Experiențele noi pe care le facem au sens numai întrucât continuă dialogul cu acel ceva, pe care șipetul morții – istoria, tradiția, limbajul – ni l-a transmis.”¹ Această însă nu poate nici dizolva și nici spăläci chestiunea noutății noului.

¹ Vezi: Gianni Vattimo: *Dincolo de subiect. Nietzsche, Heidegger și hermeneutica*. Constanța. 1994, p.12

Ne mai vorbind despre faptul că – chiar din punct de vedere hermeneutic – se ridică sarcina de a păstra sensul original al experienței ca fiind ceva *negativ* legat deci de o semnificație a eșuării și a blocării. Nu vorbește oare Gadamer despre „negativitatea dialectică a experienței”¹ ca fiind o trăsătură inalienabilă a oricărei experiențe autentice? Ori, noul este chiar ceva ce, deși este întâlnit, rămâne totuși – exact prin noutatea lui – în modul a încă ne-experimentatului, asupra căruia deci tradiția nu se mai poate pronunța nici doar prin „transmitere” și nici prin „aplicare” înțeleasă sub forma concrețiunii ei. Dar, atunci care este puterea și forța comprehensivă a hermeneuticii în raport cu ne-mai-întâlnitului exemplar al chestiunii bombei atomice, al holocaustului, sau chiar al istoriei comuniste?

În concluzie: nici sub forma lui „applied philosophy” și nici sub cea a interpretării hermeneutice ale „aplicației”, nu dispunem de fapt de o idee și de un „procedeu” de „aplicare” a filosofiei sau a unei „filosofii aplicate”, prin care deci noi am putea corespunde filosofic la acele sfidări existențiale pe care destinul nostru istoric le adresează nu pur și simplu „conștiinței noastre filosofice” (ca pe o temă ce „l-ar putea interesa”) ci ca fiind ceva – cum este secretul – ce atinge, neocolibil și neamânabil, existența noastră determinată.

C.) Martin Heidegger are probabil perfectă dreptate atunci când ne aduce la cunoștință faptul că filosofia niciodată nu poate avea sarcina de a „ușura” lucrurile și lucrările noastre. Dimpotrivă, ea *le îngreunează* scoțând în evidență și arătând chiar *greutatea lor* adevărată. „Greutate” nu înseamnă însă nici simplă dificultate și nici doar apariția a ceva în spațiul relativ constant – și de aceea abstract și nespecific – al gravitației. Ea înseamnă, în primul rând *apăsarea* a ceva ce, chiar prin această apăsare, solicită *cântărirea* ei. De aceea, cântărirea nu este de fapt doar măsurare, ci mai degrabă o deschidere *articulată* (prin gradații), către receptarea și primirea corespunzătoare și – pe deasupra – autentificabile a greutateii. Scalele și unitățile de cântărire nu sunt de aceea decât

¹ op. cit. p. 254